

T.C.
MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI

MEGEP

(MESLEKÎ EĞİTİM VE ÖĞRETİM SİSTEMİNİN
GÜÇLENDİRİLMESİ PROJESİ)

GİYİM ÜRETİM TEKNOLOJİSİ

TAYT - BODY KALIBI

ANKARA 2007

Milli Eğitim Bakanlığı tarafından geliştirilen modüller;

- Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığının 02.06.2006 tarih ve 269 sayılı Kararı ile onaylanan, Mesleki ve Teknik Eğitim Okul ve Kurumlarında kademeli olarak yaygınlaştırılan 42 alan ve 192 dala ait çerçeve öğretim programlarında amaçlanan mesleki yeterlikleri kazandırmaya yönelik geliştirilmiş öğretim materyalleridir (Ders Notlarıdır).
- Modüller, bireylere mesleki yeterlik kazandırmak ve bireysel öğrenmeye rehberlik etmek amacıyla öğrenme materyali olarak hazırlanmış, denenmek ve geliştirilmek üzere Mesleki ve Teknik Eğitim Okul ve Kurumlarında uygulanmaya başlanmıştır.
- Modüller teknolojik gelişmelere paralel olarak, amaçlanan yeterliği kazandırmak koşulu ile eğitim öğretim sırasında geliştirilebilir ve yapılması önerilen değişiklikler Bakanlıkta ilgili birime bildirilir.
- Örgün ve yaygın eğitim kurumları, işletmeler ve kendi kendine mesleki yeterlik kazanmak isteyen bireyler modüllere internet üzerinden ulaşılabilirler.
- Basılmış modüller, eğitim kurumlarında öğrencilere ücretsiz olarak dağıtılır.
- Modüller hiçbir şekilde ticari amaçla kullanılamaz ve ücret karşılığında satılamaz.

İÇİNDEKİLER

AÇIKLAMALAR	ii
GİRİŞ	1
ÖĞRENME FAALİYETİ-1	3
1. TAYT KALIBI	3
1.1. Tayt Kalıbı Çiziminde Kullanılan Ölçüler.....	3
1.1.1. Model Föyünü Yorumlama.....	3
1.1.2. Tayt Çizimi İçin Ölçü Belirleme.....	3
1.2. Tayt Kalıbı Çizimi.....	6
UYGULAMA FAALİYETİ.....	6
1.3. Tayt Şablon Çizimi	10
1.4. Tayt Kesim Talimatı.....	12
1.5. Tayt Dikim Talimatı.....	12
ÖĞRENME FAALİYETİ-2.....	13
2. BODY KALIBI.....	13
2.1. Body Kalıbı Çiziminde Kullanılan Ölçüler	13
2.1.1. Model Föyünü Yorumlama.....	13
2.2 Body Kalıbı Çizimi	16
UYGULAMA FAALİYETİ.....	16
2.3. Body Şablon Çizimi.....	20
2.4. Body Kesim Talimatı Hazırlama.....	24
2.5.Body Dikim Talimatı Hazırlama	24
ÖĞRENME FAALİYETİ-3.....	26
3. TAYT VE BODY İÇİN ANA VE YARDIMCI MALZEME HESABI	26
3.1.Tayt ve Bodyde Kullanılan Ana ve Yardımcı Malzemeler	26
3.1.1. Tayt Bodyde Kullanılan Ana Malzemeler	26
3.1.2.Tayt-Body İçin Kumaş Özelliklerinin Belirlenmesi	28
3.1.3.Yuvarlak Örne Sektöründe Kullanılan Elastik İplik Özellikleri	28
3.1.4.Tayt ve Bodyde Kullanılan Yardımcı Malzemeler	29
3.1.5.Tayt ve Bodyde Kullanılacak Ana ve Yardımcı Malzeme Seçiminde Dikkat Edilecek Noktalar	30
3.2.Tayt ve Body İçin Ana ve Yardımcı Malzeme Hesabının Yapılması	31
3.3.Tayt ve Body İçin Gramaj Hesabı Yapılması	31
3.4. Tayt-Body Malzeme Hesabı Yapılması	32
MODÜL DEĞERLENDİRME.....	33
CEVAP ANAHTARLARI	37
KAYNAKÇA	38

AÇIKLAMALAR

KOD	542TGD026
ALAN	Giyim Üretim Teknolojisi
DAL/MESLEK	Kadın Giyim Modelistliği
MODÜLÜN ADI	Tayt -Body Kalıbı
MODÜLÜN TANIMI	Tayt-Body Kalıbı modülü; model föyüne uygun kalıbın hazırlanması, şablon çizimi yapma, malzeme ve verimlilik hesabı yapma bilgi ve becerilerinin verildiği öğrenme materyalidir.
SÜRE	40/16
ÖN KOŞUL	Tişört Kalıbı modülünü başarmış olmak.
YETERLİK	Tayt-body kalıbı hazırlamak.
MODÜLÜN AMACI	Genel Amaç Bu modül ile, gerekli ortam sağlandığında sipariş föyündeki tayt-body kalıbını doğru olarak hazırlayabileceksiniz. Amaçlar <ol style="list-style-type: none">1. Föy çizimi ile tekniğe uygun tayt kalıbı çizebileceksiniz.2. Föy çizimi ile tekniğe uygun body kalıbı çizebileceksiniz.3. Tayt ve body için ana ve yardımcı malzeme hesabını verimlilik ilkeleri doğrultusunda yapabileceksiniz.
EĞİTİM ÖĞRETİM ORTAMLARI VE DONANIMLARI	Donanım: Çizim masası, sandalye, cetvel, mezura, eşel, pistole, riga, kalem, kâğıt, silgi, parşömen kâğıdı, pelür kâğıdı, karton, yapıştırıcı aydınlatılmış bir ortamda hazır bulundurulmalıdır.
ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME	Modülün içinde yer alan her öğrenme faaliyetinden sonra verilen ölçme araçları ile kendinizi değerlendireceksiniz. Modülün sonunda kazandığınız bilgi ve becerileri belirlemek amacıyla, öğretmeniniz tarafından hazırlanan ölçme aracı ile değerlendirileceksiniz.

GİRİŞ

Sevgili Öğrenci,

Günümüz insanı yoğun çalışma saatlerinin dışındaki serbest zamanlarını, spor yaparak, seyahat ederek veya başka aktiviteleri değerlendirmeyi tercih etmektedir. Ancak yapılan aktivite ne olursa olsun, vazgeçilmeyen tek unsur içinde rahat edilebilecek, kullanışlı bir giysidir.

Bu amaçla; esnekliği yüksek, gerektiğinde vücudu ikinci bir deri gibi saran, vücut hareketlerini engellemeyen, az buruşan ve giysi konforu yüksek olan örme kumaşlar serbest zaman ve spor giysilerde çok yaygın olarak kullanılmaya başlanmıştır.

Giysi konforunun ve elastikiyetin yüksek olması nedeniyle giyen kişinin kendini içinde rahat hissetmesi nedeniyle örme kumaşlara talep her geçen gün artmaktadır. Gerek desen olanaklarının artması, gerekse örme yapılarının yapısal özelliklerinin iyileştirilmesi konusunda yapılan çalışmalar da ürün yelpazesini her geçen gün artırmaktadır.

Örme kumaşlardan üretilen tayt ve body günümüz giyim çeşitleri içinde kullanışlı, rahat ve ekonomik olması nedeniyle tercih edilmektedir. Talebin yoğun olması bu alanda yetişmiş eleman ihtiyacını da artırmaktadır.

Bu modülle sektörün istediği kalifiye eleman özelliği kazanarak, sektörde iş bulma şansınızı artıracak ve ülke ekonomisine katkıda bulunabileceksiniz.

ÖĞRENME FAALİYETİ-1

AMAÇ

Bu faaliyette kazandırılacak bilgi ve beceriler doğrultusunda, uygun ortam sağlandığında, föy çizimi ile tayt kalıbını tekniğine uygun olarak çizebileceksiniz.

ARAŞTIRMA

Sektörde kullanılan tayt model föylerini araştırarak model analizlerini yapınız. Elde ettiğiniz bilgileri sınıfta arkadaşlarınızla paylaşınız.

1. TAYT KALIBI

1.1. Tayt Kalıbı Çiziminde Kullanılan Ölçüler

Tayt kalıbının doğru ve düzgün hazırlanabilmesi için model föyü dikkatli yorumlanmalıdır. Müşteriden gelen model föyündeki ölçü tanımlamaları, kumaş ve dikiş özellikleri doğrultusunda ölçüler belirlenmelidir.

1.1.1. Model Föyünü Yorumlama

Model föyünde, modelin özelliği ve ölçülerini gösteren tayt teknik çizimini göreceksiniz.

Tayt -body kumaş Cinsi

%95 pamuk (cotton) %5 LYCRA elastomerli süprem tüp kumaş

Gramaj: 220 g/m²

Kumaş eni: 85 cm

(Bk. Tekstil Yüzeyleri modülü)

Şimdi model föyümüzü inceleyelim.

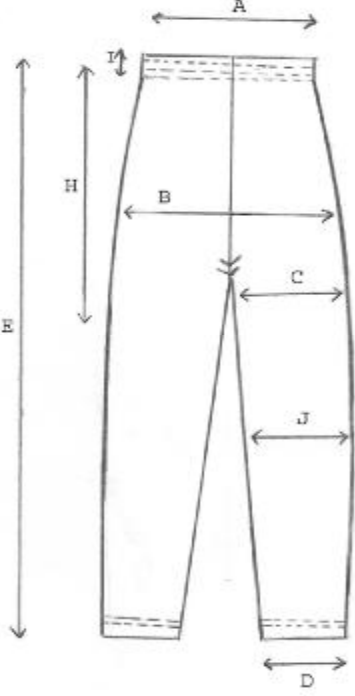
1.1.2. Tayt Çizimi İçin Ölçü Belirleme

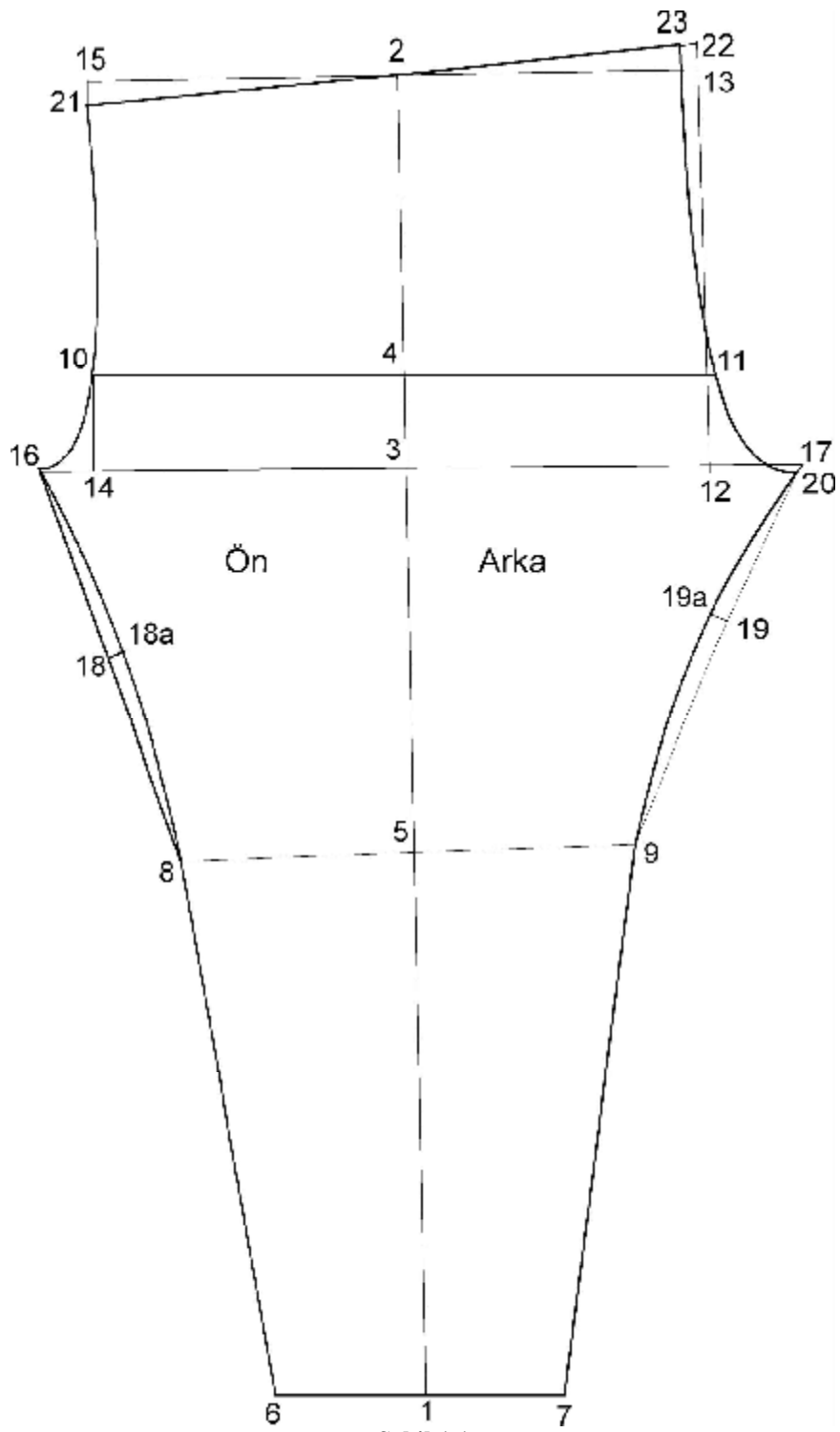
Vücudu sarması nedeniyle elastik (stretch) süpremden imal edilir. Bu nedenle esneme payı göz önünde tutularak normal ölçülerinden eksiltilmelidir. Bıçkı sistemi ile tayt kalıbı hazırlamak için aşağıdaki örnekte olduğu gibi ölçü hesaplama yapılır. (Esneme oranı ende %12 ; boyda % 5)

ÖLÇÜLER

Beden Nu	: 38
Bel	: 68 % 16 = 57 cm
Kalça	: 94 % 16 = 79 cm
Kalça düşüklüğü	: 22 % 1,5 = 20,5 cm
Oturuş yüksekliği	: 26,5 % 0,5 = 26 cm
Yan boy	: 106 % 5 = 101 cm
Diz genişliği	: 38 % 6 = 32 cm
Paça genişliği	: 20 % 2 = 18 cm

TAYT KALIBI

ÜRÜN : Tayt	TARİH:2005 SEZON: İlkbahar																																																																		
BEDEN NU: M	ÖLÇÜLER																																																																		
	<table border="1"><thead><tr><th></th><th>BEDEN</th><th>S</th><th>M</th><th>L</th><th>XL</th></tr></thead><tbody><tr><td>A</td><td>Bel çevresi</td><td>56</td><td>60</td><td>64</td><td>68</td></tr><tr><td>B</td><td>Basen genişliği</td><td>39</td><td>41</td><td>43</td><td>45</td></tr><tr><td>C</td><td>Baldır çevresi</td><td>49</td><td>51</td><td>53</td><td>55</td></tr><tr><td>D</td><td>Paça çevresi</td><td>18</td><td>19</td><td>20</td><td>21</td></tr><tr><td>E</td><td>Yan boy</td><td>86.5</td><td>87</td><td>87.5</td><td>88</td></tr><tr><td>F</td><td>Ön ağ</td><td>25.5</td><td>26</td><td>26.5</td><td>27</td></tr><tr><td>G</td><td>Arka ağ</td><td>29.5</td><td>30</td><td>30.5</td><td>31</td></tr><tr><td>H</td><td>Oturuş yük.</td><td>25</td><td>25.5</td><td>26</td><td>26.5</td></tr><tr><td>I</td><td>Lastik yük.</td><td>3</td><td>3</td><td>3</td><td>3</td></tr><tr><td>J</td><td>Diz çevresi</td><td>29.5</td><td>30</td><td>30.5</td><td>31</td></tr></tbody></table>		BEDEN	S	M	L	XL	A	Bel çevresi	56	60	64	68	B	Basen genişliği	39	41	43	45	C	Baldır çevresi	49	51	53	55	D	Paça çevresi	18	19	20	21	E	Yan boy	86.5	87	87.5	88	F	Ön ağ	25.5	26	26.5	27	G	Arka ağ	29.5	30	30.5	31	H	Oturuş yük.	25	25.5	26	26.5	I	Lastik yük.	3	3	3	3	J	Diz çevresi	29.5	30	30.5	31
	BEDEN	S	M	L	XL																																																														
A	Bel çevresi	56	60	64	68																																																														
B	Basen genişliği	39	41	43	45																																																														
C	Baldır çevresi	49	51	53	55																																																														
D	Paça çevresi	18	19	20	21																																																														
E	Yan boy	86.5	87	87.5	88																																																														
F	Ön ağ	25.5	26	26.5	27																																																														
G	Arka ağ	29.5	30	30.5	31																																																														
H	Oturuş yük.	25	25.5	26	26.5																																																														
I	Lastik yük.	3	3	3	3																																																														
J	Diz çevresi	29.5	30	30.5	31																																																														
MODEL ÖZELLİĞİ <ul style="list-style-type: none">Ø Ayak bileği uzunluğundaØ Bel 4 sıra lastik dikişliØ Paça reçme dikişiØ Arka orta ağ dikişinde yıkama etiketi ve beden etiketi	DİKİŞ ÖZELLİĞİ <ul style="list-style-type: none">Ø İç dikişler 4 iplik overlok,Ø Paça 3 cm reçme kıvrıma,Ø Bel 4 sıra lastik dikişi																																																																		
PARÇA LİSTESİ: Sağ Paça 1 adet Sol Paça 1 adet																																																																			
MALZEME ÖZELLİĞİ																																																																			
Kumaş: Elastomerli süprem %95 pamuk %5 lycra 220 g/m ² 85 cm tüp en Birim Sarfiyat:190 g	Yardımcı Malzeme: İplik100 Nm tüm dikişlerde Lastik 3 cm genişliğinde Yıkama etiketi 1 adet Karton etiket 1 adet Beden etiketi 1 adet Paket poşeti																																																																		

Şekil 1.1

1.2. Tayt Kalıbı Çizimi

UYGULAMA FAALİYETİ

İşlem Basamakları	Öneriler
Ölçü tablosundan M beden ölçülerini alınız	Gerekli ölçüleri tam ve doğru aldığınızı kontrol ediniz.
Bir dik çizgi çiziniz. Çizginin alt ucunu 1 noktası olarak belirleyiniz.	Dik çizginin sağına ve soluna çalışma yapılacağından, çizginin ortada olmasına dikkat ediniz.
1 noktasından yukarı çizgi üzerinde yan boy 87 cm işaretleyiniz. (2 noktası)	
2 noktasından aşağıya oturuş yüksekliğini 25,5 cm işaretleyiniz. (3 noktası)	Ölçümleri dikkatli yapınız.
3 noktasından yukarı 2-3 arasının $\frac{1}{4}$ 'ünü, işaretleyiniz. 4 noktası basen çizgisidir.	
1 noktasından yukarı 1-3 arasının $\frac{1}{2}$ 'si + 5 cm'yi işaretleyiniz (5 noktası).	Hesaplamaları doğru yaptığınızdan emin olunuz.
1-2 doğrusuna dik açı uygulayarak 1, 5, 3, 4, 2 noktalarını sağa ve sola uzatınız.	
1-6 = 1-7 paça çevresi $\frac{1}{2} = 9,5$ cm işaretleyiniz	
5-8 = 5-9 diz çevresi $\frac{1}{2} = 15$ cm işaretleyiniz.	
4-10 = 4-11 basen çevresi $41 \div 2 = 20,5$ cm işaretleyiniz.	
Basen çizgisine dik açı uygulayarak 11 noktasını kalça düşüklüğü çizgine (12 noktası) ve yukarı çiziniz (13 noktası, arka ağ çizgisi).	
Basen çizgisine dik açı uygulayarak 10 noktasını kalça düşüklüğü çizgine (14 noktası) ve yukarı çiziniz (15 noktası ön ağ çizgisi).	
14-16;10-11 arasının $\frac{1}{10}$ 'u = 4,1=4 cm sola ölçünüz.	
12-17;14 - 16 noktaları arası + 2 = 6,1=6 cm sağa ölçünüz.	
6, 8, 16 noktalarını düz olarak birleştiriniz.	6-8 arasını kesin, 8-16 arasını yardımcı çizgi olarak birleştiriniz.
7, 9, 17 noktalarını düz olarak birleştiriniz.	7-9 arasını kesin, 9-17 arasını yardımcı çizgi olarak birleştiriniz.
8-16 noktaları arasının $\frac{1}{2}$ 'sini işaretleyiniz (18 noktası).	

18 noktasından sağa dik olarak 1 cm işaretleyiniz. (18a noktası)	
16 - 18a – 8 ve 6 noktalarını iç paça formu vererek birleştiriniz.	
9-17 noktaları arasının ½'sini işaretleyiniz.	
19 noktasından sola dik olarak 1 cm işaretleyiniz. (19a noktası)	
20 – 19a – 9 ve 7 noktalarını iç paça formu vererek birleştiriniz.	
8-16 noktaları arasını ölçünüz, 9 noktasından yukarıya işaretleyerek 20 noktasını bulunuz.	
15 noktasından aşağıya 1 - 1.5 cm işaretleyerek 21 noktasını işaretleyiniz.	
21 noktasını 2 noktasından geçecek şekilde sağa uzatınız. 12 noktasından gelen dik çizginin kesiştiği nokta 22 noktasıdır.	Yardımcı çizgi olarak birleştiriniz.
Gönyenin bir kenarını 21 – 22 doğrusu üzerine yerleştiriniz, diğer kenarının 11 noktası ile kesiştiği yerde 21 – 22 doğrusu üzerinde 23 noktasını bulunuz.	21-23 arasını kesin çizgi olarak birleştiriniz
23 ile 11 noktasını düz olarak birleştiriniz.	.
11-20 noktalarını arka ağ oyuntu formu vererek çiziniz.	20-11-23 arasını birleştirirken kırıklık olmamasına dikkat ediniz.
10-16 noktaları arasını ön ağ oyuntu formu vererek çiziniz.	16-10-21 arasını birleştirirken kırıklık olmamasına dikkat ediniz.

KONTROL LİSTESİ

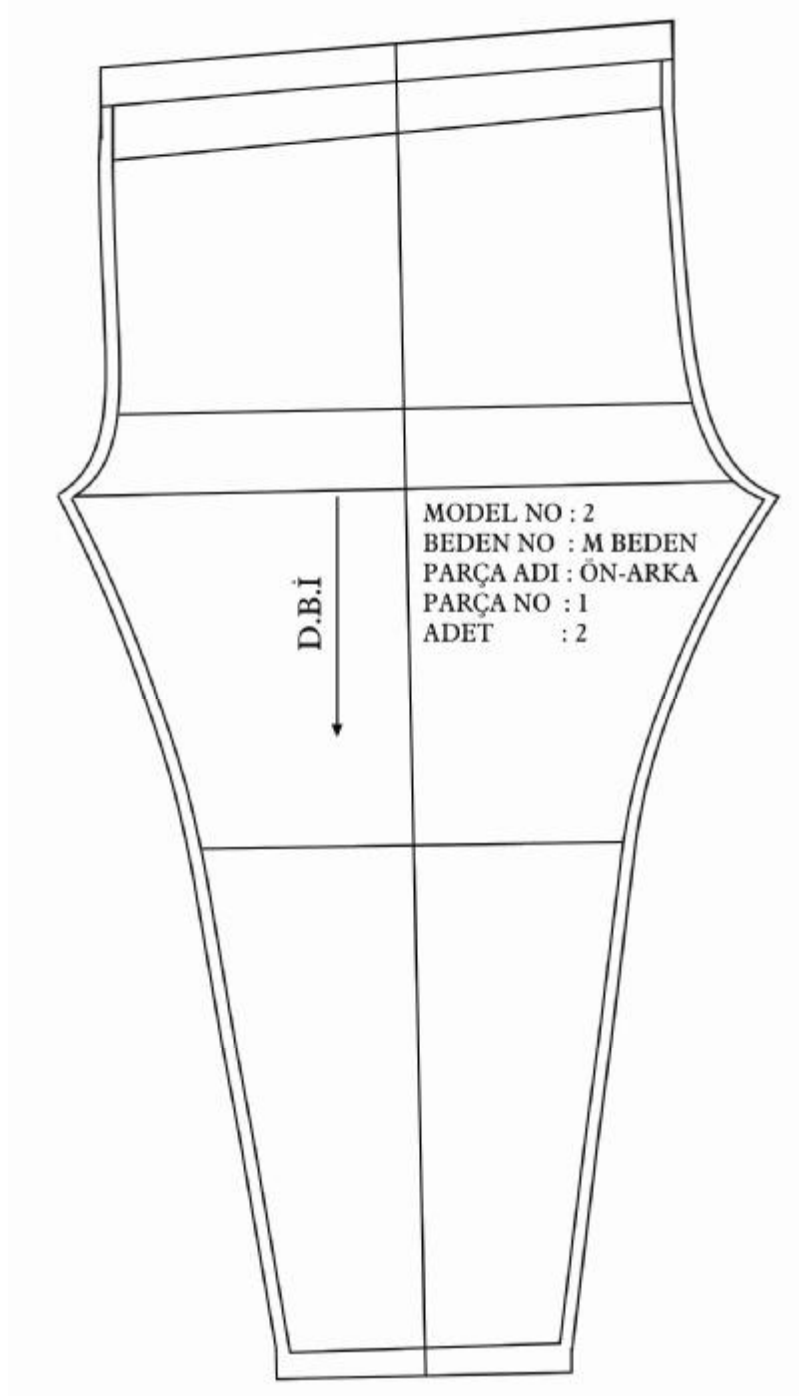
Uygulama faaliyetinde yaptığınız çalışmayı kendiniz ya da arkadaşlarınızla değişerek değerlendirme kriterlerine göre değerlendiriniz.

DEĞERLENDİRME KRİTERLERİ	Evet	Hayır
Model özelliklerini ve formları doğru analiz ettiniz mi?		
Ölçü tablosunu doğru kullandınız mı?		
Uzunluk ölçüleri doğru mu?		
Genişlik ölçüleri doğru mu?		
Dik açılar doğru mu?		
Ön ve arka iç paça formları doğru ve düzgün mü?		
Ön ve arka ağ oyuntu formları doğru ve düzgün mü?		
Çizgileriniz net ve düzgün mü?		
Çalışmanızı planlanan zamanda tamamladınız mı?		
Doğru araç gereçlerle çalıştınız mı?		

DEĞERLENDİRME

Yaptığınız değerlendirme sonunda eksikleriniz varsa öğrenme faaliyetinde ilgili konuya dönerek işlemleri tekrar ediniz.

Tayt Şablon Çizimi

Şekil 1.2

UYGULAMA FAALİYETİ

1.3. Tayt Şablon Çizimi

İşlem Basamakları	Öneriler
Tayt çiziminin kopyasını alınız.	
Belden yukarı 3cm lastik yüksekliği ve 3,5cm kıvrırma payı işaretleyerek bele paralel çiziniz.	
Paça kıvrırma payı için aşağı 3cm işaretleyerek paralel çiziniz.	
Ön ağ, arka ağ, ön iç paça ve arka iç paça dikişlerine 0,7cm dikiş payı vererek kalıp kenarlarına paralel çiziniz.	
Düz iplik işaretini belirleyiniz.	
Beden numarasını, kalıp ismini, kaç adet kesileceğini yazınız. Paça kıvrırma payına çit işaretlerini belirleyiniz.	1cm'den az dikiş paylarına çit işareti belirlemeyiniz.

KONTROL LİSTESİ

Uygulama faaliyetinde yaptığınız çalışmayı kendiniz ya da arkadaşlarınızla değişerek değerlendirme kriterlerine göre değerlendiriniz.

DEĞERLENDİRME KRİTERLERİ	Evet	Hayır
Tayt çiziminin kopyasını doğru ve düzgün aldınız mı?		
Lastik yüksekliği kıvrırma paylarını doğru ve düzgün çizdiniz mi?		
Paça kıvrırma payını doğru ve düzgün çizdiniz mi?		
Dikiş paylarını kalıp kenarlarına paralel olarak doğru ve düzgün çizdiniz mi?		
Düz iplik işaretini doğru ve düzgün çizdiniz mi?		
Yazı ve işaretler doğru ve tamam mı?		
Çalışmalarınızı planlanan zamanda tamamladınız mı?		

DEĞERLENDİRME

Yaptığınız değerlendirme sonunda eksikleriniz varsa öğrenme faaliyetinde ilgili konuya dönerek işlemleri tekrar ediniz.

1.4. Tayt Kesim Talimatı

Kalıp hazırlama ve kontrol işlemlerinin tamamlanmasından sonra talimatlar hazırlanır. Kesim talimatı (pastal kesim emri); kalıp parça sayısı, ürünün kaç adet kesileceği, bedenlere göre dağılımı (asorti), pastalın enini ve boyunu, pastal kat sayısını, kesilecek kumaşın özelliklerini gösterir.

Kesim Nu: 7175 Pastal Nu: 19085	Müşteri: Model:	Tarih:
Parça Sayısı	Malzeme	Renk
Tayt kalıp: 2 adet	Elastomerli süprem tüp kumaş Kumaş eni: 85cm 220 g/ m ² Pastal kat sayısı: 18 Pastal boyu: 102 cm Verimlilik: %82	S: 3 adet siyah, 3 adet beyaz M: 3 adet siyah, 3 adet beyaz L: 3 adet siyah, 3 adet beyaz

1.5. Tayt Dikim Talimatı

- Ø İç dikişler 4 iplik overlok
- Ø Paçalara 2 cm'den reçme dikişi yapılacak ve kıvrırma aparatı kullanılacak
- Ø Bele 2 cm genişliğinde lastik, lastik makinesinde takılacak
- Ø Arka orta ağ dikişinde yıkama etiketi ve beden etiketi
- Ø İç paça ve ağ dikişleri 0,7 mm olacak
- Ø Buharla form ütüsü yapılacak

ÖĞRENME FAALİYETİ-2

AMAÇ

Bu faaliyette kazandırılacak bilgi ve beceriler doğrultusunda, uygun ortam sağlandığında, föy çizimi ile body kalıbını tekniğine uygun olarak çizebileceksiniz.

ARAŞTIRMA

Sektörde kullanılan body model föylerini araştırarak model analizlerini yapınız. Elde ettiğiniz bilgileri sınıfta arkadaşlarınızla paylaşınız.

2. BODY KALIBI

2.1. Body Kalıbı Çiziminde Kullanılan Ölçüler

Body kalıbını doğru ve düzgün hazırlayabilmeniz için model föyünü dikkatli yorumlamalısınız. Müşteriden gelen model föyündeki ölçü tanımlamaları, kumaş ve dikiş özellikleri doğrultusunda ölçüler belirlenmelidir.

Vücudu sarması nedeniyle elastik (stretch) süpremden imal edilir. Bu nedenle esneme payı göz önünde tutularak normal ölçülerinden eksiltilmelidir.

2.1.1. Model Föyünü Yorumlama

Model föyündeki model; kısa kollu, yuvarlak yakalı bayan bodysi ve vücudu saran, uzun tayttır. Bedenler XS - S - M - L - XL olarak verilmiştir. Ayrıca, çizimimizde uzunluk ve genişlik ölçüleri harflerle gösterilmiştir.

Body kumaş Cinsi

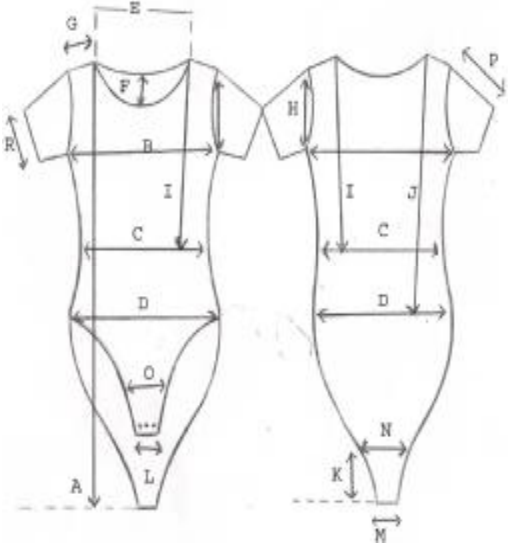

%95 pamuk (cotton) %5 LYCRA elastomerli süprem tüp kumaş

Gramaj: 220 g/m²

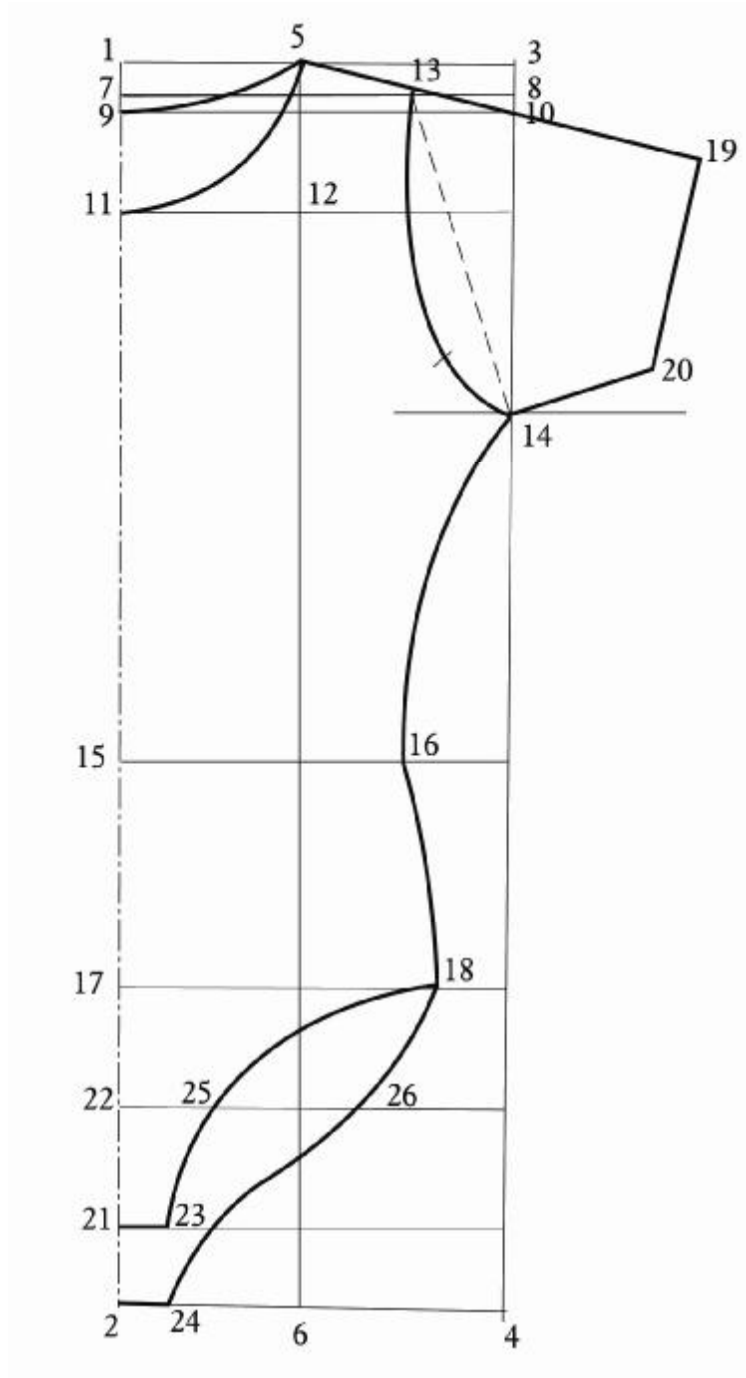
Kumaş eni: 85 cm

(Bk. Tekstil Yüzeyleri modülü)

Şimdi model föyümüzü inceleyelim.

ÜRÜN : Tayt		TARİH:2005			
BEDEN NO: M		SEZON: İlkbahar			
Teknik Çizim ve Ölçüm Yerleri		ÖLÇÜLER (cm)			
	Ölçü Yeri	S	M	L	
	A	Omuzdan boy	73	75	76
	B	½ göğüs genişliği	41	43	45
	C	½ bel genişliği	32	34	36
	D	½ kalça genişliği	36	38	40
	E	Arka yaka genişliği	22	22	23
	F	Ön yaka düşüklüğü	9	9	9
	G	Omuz genişliği	6	7	7,5
	H	Kolevi dik,	19	20	21
	I	Omuzdan bel mesafesi	41	42	42
	J	Omuzdan kalça mesafesi	54	56	59
	K	Kasık uzunluğu	10	10	10
	L	Ön ağ birleştirme	6	6	6
	M	Arka ağ birleştirme	6	6	6
	N	Külöt arka genişlik ½	13	14	15
	O	Külöt ön genişlik ½	5	6	7
P	Kol boyu	17	18	19	
R	Kol ağzı genişliği	12	13	14	
	DİKİŞ ÖZELLİĞİ				
	<ul style="list-style-type: none"> Ø İç dikişler 4 iplik overlok, Ø Yaka ve kol ağzı 2 cm reçme kıvrırma, Ø Ön ve arka basen 1cm reçme kıvrırma, Ø Ağ birleştirme metraj plastik çit çit yapılmış 				
PARÇA LİSTESİ:					
Ön beden 1adet					
Arka beden 1adet					
Kol 2 adet					
MALZEME ÖZELLİĞİ					
Kumas: Elastomerli Süprem		Yardımcı Malzeme:			
%95 pamuk %5 lycra		Çıt Çıt:2cm genişliğinde bant üzerinde plastik çit çit			
220 g/m ²		İplik:100 Nm tüm dikişlerde			
85 cm tüp en		Yıkama etiketi :1 adet			
Birim Sarfiyat:190 g		Karton etiket: 1 adet			
		Beden etiketi: 1 adet			
		Paket : Poşeti			
<i>NOT: Model föyündeki ölçüler siparişi veren firmanın ölçüleridir. Farklı ölçüler ile karşılaşıldığında aynı sistem ile çizim yapabilirsiniz.</i>					

Body Kalıbı

Şekil 2.1

2.2 Body Kalıbı Çizimi

UYGULAMA FAALİYETİ

İşlem Basamakları	Öneriler
Çizime başlamadan önce model föyünü inceleyiniz.	Ölçü tablosunda belirtilen harfleri teknik çizim üzerinde kontrol ediniz. Verilen ölçülerin 1/1 veya 1/2 mi olduğunu belirleyiniz.
Ölçü tablosunda kalıbını hazırlayacağınız bedeni yuvarlak içine alarak belirleyiniz. (Ölçü tablosundan kalıp çizimi için M bedeni seçiniz.)	Kalıp çizimi dikdörtgen esaslı çalışılacaktır. Bu nedenle dikdörtgenin oluşturulması için boy ölçüsü ve o bedene ait <u>en büyük genişlik ölçüsü</u> alınmalıdır.
Sol tarafa A ölçüsü (omuzdan boy ölçüsü) kadar bir dik çiziniz (1- 2 noktaları). Bu kalıp çalışmasında dikdörtgenin boyunu A harfi ile belirtilen omuzdan boy ölçüsü oluşturmakta, dikdörtgenin enini ise B harfi ile belirtilen tablonun incelenmesi sonucunda ise göğüs ölçüsünün 1/2'si olduğu belirtilen ölçü oluşturmaktadır.	Çizginizin dik olmasına dikkat ediniz. 1 ve 2 noktalarını dik açı ile sağa uzatınız.
1-3 = 2-4 sağa B 1/2=21,5cm işaretleyiniz. 1, 2, 3 ve 4 noktalarında dikdörtgeni oluşturunuz.	Dik açılara dikkat ediniz. (1-2 Ön ortası)
1 noktasından sağa arka yaka genişliğini (E)1/2 işaretleyiniz. (5 noktası) 1-5 doğrusuna dik açı uygulayarak aşağıya dik uzatınız (6 noktası).	
1 noktasından aşağı omuz düşüklüğü 2cm işaretleyiniz. (7 noktası)	Model özelliğine göre 1,5 – 2 - 2,5 -3cm inilebilir.
7 noktasına dik açı uygulayarak sola uzatınız (8 noktası).	
1 noktasından aşağı arka yaka düşüklüğünü 3cm işaretleyiniz. (9 noktası)	
9 noktasına dik açı uygulayarak sola uzatınız (10 noktası).	
5-9 noktaları arasını arka yaka formu vererek çiziniz.	9 noktasında dik açı olmasına dikkat ediniz.
9 noktasından aşağı ön yaka düşüklüğünü (F) işaretleyiniz. (11 noktası)	
11 noktasına dik açı uygulayarak sola uzatınız (12 noktası).	(5 doğrusu üzerinde 11 noktasının karşısı)

11-5 noktaları arasını ön yaka formu vererek çiziniz.	11 noktasında dik açı olmasına dikkat ediniz.
5-10 noktalarına cetvelinizi yerleştirerek gelişine göre düz çiziniz.	Yardımcı omuz çizgisi. Kol çizimi için çizgiyi uzatınız.
5 noktasından sağa yardımcı omuz çizgisi üzerinde, omuz genişliğini (G) işaretleyiniz (13 noktası).	Omuz genişliğini kesin çizgi olarak belirleyiniz.
13 noktasından başlayarak 3 dikey çizgisi üzerinde kol evi (H) ölçüsünü arayınız (14 noktası). Kesik çizgi ile birleştiriniz.	Dikkatli ölçünüz. Çizimdeki kesik çizgiye bakınız.
13-14 noktaları arasını koltuk oyuntusu formu vererek çiziniz (Ön-arka koltuk oyuntu).	Omuzda çok kısa dik açı oluşturmaya dikkat ediniz.
14 noktasından yukarı kol oyuntusu üzerinde 6 cm ölçerek kol birleştirme noktasını belirleyiniz.	Ön kol oyuntusu için.
1 noktasından aşağı ön ortası üzerinde aşağı, omuzdan bel mesafesi (I) kadar işaretleyiniz. (15 noktası)	15 noktasını ön ortasına dik açı yaparak sağa uzatınız.
15 noktasından sağa (C)1/2 bel genişliği işaretleyiniz. (16 noktası)	Ölçü tablosunda 1/2 bel ölçüsü verilmiştir. Çizim bedeninin 1/4'ü olması nedeniyle 1/2 alınmalıdır.
1 noktasından aşağı ön ortası üzerinde aşağı, omuzdan kalça mesafesi (J) kadar işaretleyiniz.(17 noktası)	17 noktasını ön ortasına dik açı uygulayarak sağa uzatınız.
17 noktasından sağa (D) 1/2 kalça genişliği işaretleyiniz. (18 noktası)	Ölçü tablosunda 1/2 kalça ölçüsü verilmiştir. Çizim bedeninin 1/4'ü olması nedeniyle 1/2 alınmalıdır.
14-16 arasını yan dikiş formu vererek çiziniz.	İçe hafif kavisli çiziniz.
16-18 kalça formu vererek çiziniz	Dışa kavisli çiziniz.14,16 ve 18 noktalarını yan dikiş olarak tamamlarken kırıklık yapmadan çizmeye dikkat ediniz.
13 noktasından sağa yardımcı omuz çizgisi üzerinde kol boyu ölçüsü (P) işaretleyiniz. (19 noktası)	Kol ortası çizgisidir.
19 noktasında kol orta çizgisine dik açı yapacak şekilde kol ağzı genişliğini ölçüsü (R) işaretleyerek çiziniz (20 noktası).	20 noktasında kol ortasına dik açı oluşturmaya dikkat ediniz.
14 – 20 noktası arasını düz cetvelle birleştiriniz.	Kol alt dikişi.
2 noktasından yukarı ön ortası üzerinde kasık uzunluğunu (K) 1/2 işaretleyiniz.(21 noktası)	21 noktasını ön ortasına dik açı yaparak sağa uzatınız.
17 – 21 1/2 = 22 noktası	22 noktasını ön ortasına dik açı yaparak sağa uzatınız.
21 noktasından sağa ön ağ birleştirme (L)1/2 işaretleyiniz. (23 noktası)	Ön ortasına dik açı uygulayarak kesin çizgi olarak düz çiziniz.
2 noktasından sağa arka ağ birleştirme (M) 1/2 işaretleyiniz. (24 noktası)	Ön ortasına dik açı uygulayarak kesin çizgi olarak düz çiziniz.

22 noktasından sağa yatay çizgi üzerinde külot ön genişlik (O) 1/2 6 cm işaretleyiniz.(25 noktası)	
22 noktasından sağa yatay çizgi üzerinde külot arka genişlik (N) 1/2 14 cm işaretleyiniz. (26 noktası)	
18-25-23 noktaları arasında ön paça formunu vererek çiziniz. Çizimde olduğu gibi içe kavisli çiziniz.	Uygun pistole kullanarak kırıklık yapmadan çiziniz.
18-26-24 noktaları arasında arka paça formunu vererek çiziniz.	Çizimde olduğu gibi 18,26 noktalarını dışa; 26,24 noktalarını hafif içe kavisli kırıklık yapmadan çiziniz.

KONTROL LİSTESİ

Uygulama faaliyetinde yaptığınız çalışmayı kendiniz ya da arkadaşlarınızla değişerek değerlendirme kriterlerine göre değerlendiriniz.

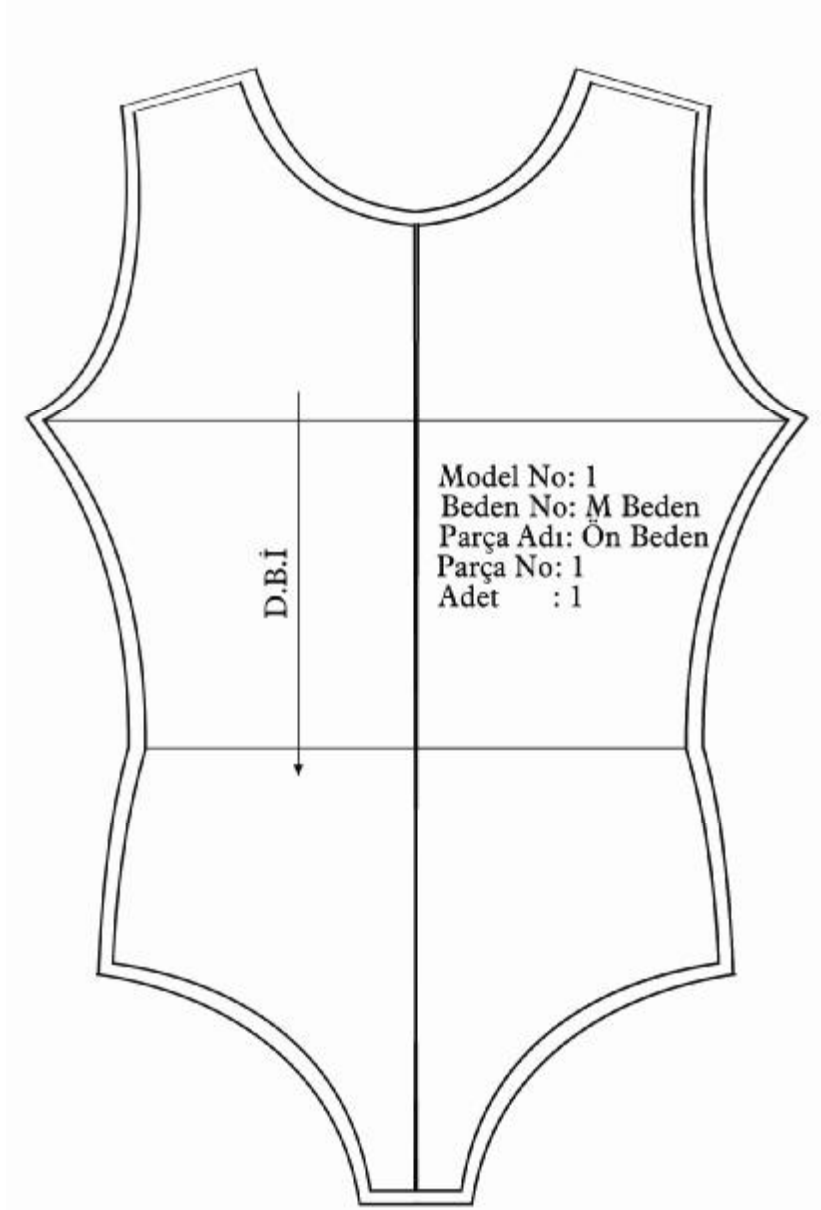
DEĞERLENDİRME KRİTERLERİ	Evet	Hayır
Model özelliklerini ve formları doğru analiz ettiniz mi?		
Ölçü tablosunu doğru kullandınız mı?		
Model boyu ölçüsü doğru mu?		
Göğüs ölçüsü doğru mu?		
Dikdörtgeni doğru ve düzgün oluşturduğunuz mu?		
Yaka ölçüleri ve formları doğru ve düzgün mü?		
Omuz ölçüsü, çizimi doğru ve düzgün mü?		
Koltuk oyuntu ölçüsü, çizimi doğru ve düzgün mü?		
Kol çizimi doğru ve düzgün mü?		
Yan dikiş çizimi doğru ve düzgün mü?		
Ön ağ çizimi doğru ve düzgün mü?		
Arka ağ çizimi doğru ve düzgün mü?		
Uzunluk ve genişlik ölçüleriniz doğru mu?		
Oyuntu ve kavis formlarınız doğru mu?		
Dik açıları doğru uyguladınız mı?		
Çizgileriniz doğru ve düzgün mü?		
Çalışmalarınızı planlanan zamanda tamamladınız mı?		

DEĞERLENDİRME

Yaptığınız değerlendirme sonunda eksikleriniz varsa öğrenme faaliyetinde ilgili konuya dönerek işlemleri tekrar ediniz.

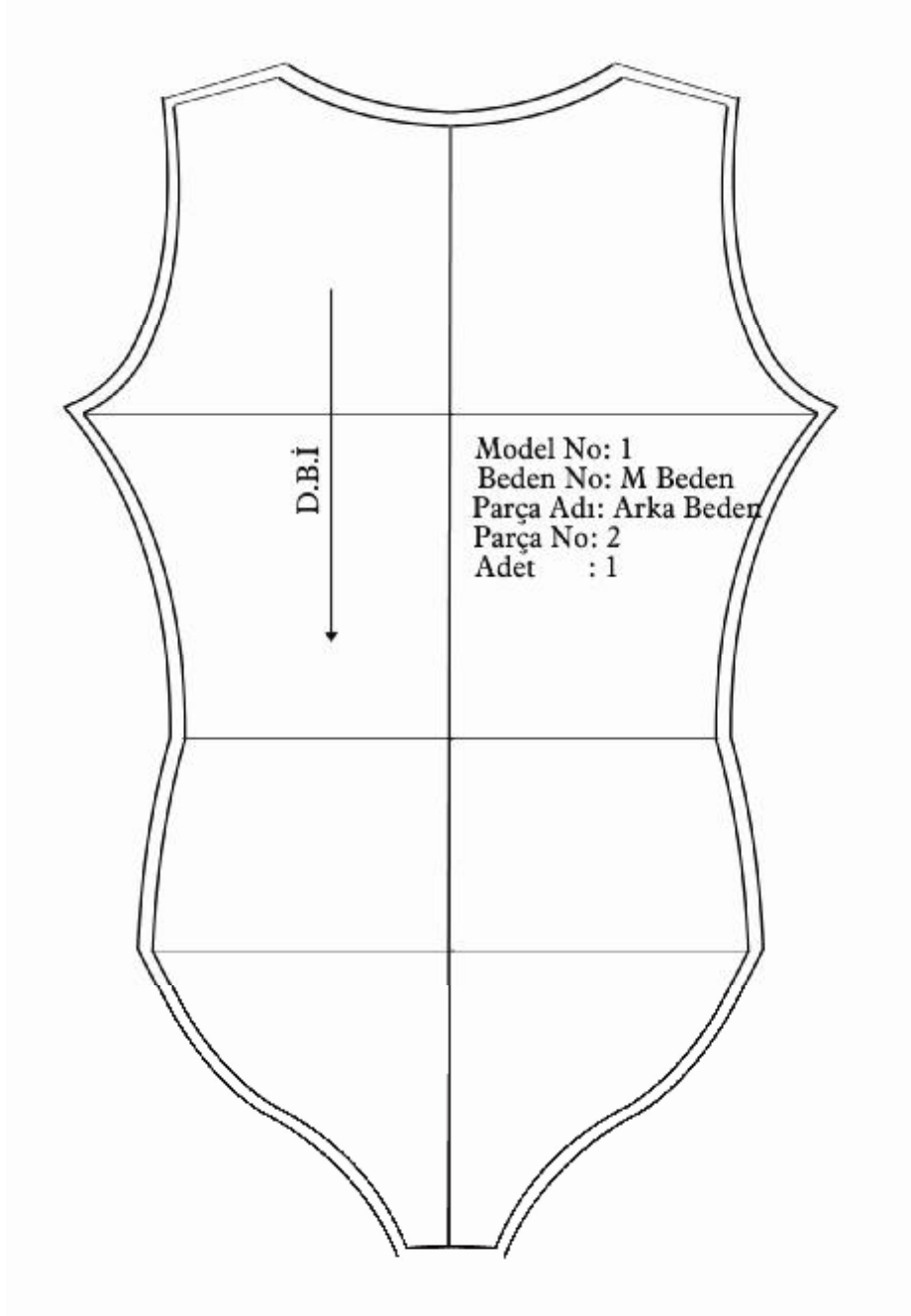
2.3. Body Şablon Çizimi

Body Şablon Çizimi (Ön Beden)

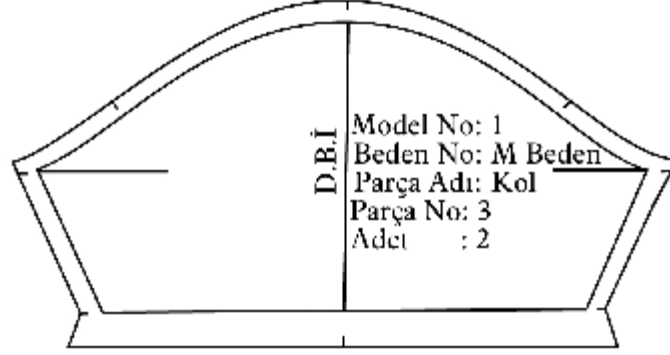
Şekil 2.2

Body Şablon Çizimi
(Arka Beden)

Şekil 2.3

Body Sablon Cizimi
(Kol)

Şekil 2.4

UYGULAMA FAALİYETİ

İşlem Basamakları	Öneriler
Çizim üzerinden ön, arka beden ve kol kalıplarının ayrı ayrı kopyasını alınız.	Ön, arka ve kol orta çizgileri ile beden ve bel çizgilerini belirleyiniz. Ön bedende ve ön kolda kol birleştirme noktalarını işaretlemeyi unutmayınız. Çizgileri doğru takip ediniz.
Ön, arka ve kol ortalarından kalıpların simetrisini çiziniz.	Dikkatli ve titiz çalışınız.
Ön - arka koltuk oyuntusu ve yan dikişlere 7mm dikiş payı veriniz.	Dikkatli ve titiz çalışınız.
Ön ve arka yaka oyuntusuna 2 cm dikiş payı veriniz.	
Ön – arka ağ birleştirme yerlerine ve paçalara 1cm dikiş payı veriniz.	Dikkatli ve titiz çalışınız.
Dikiş paylarını kalıp kenarlarına paralel çiziniz.	Kalıpların formunu bozmadan dikkatli ve düzgün çalışınız. Kalem ucu inceliğine dikkat ediniz.
Ön – arka bele ve ön kol oyuntu birleştirme noktasına çit işareti belirleyiniz.	
Kol üstüne ve kol alt dikişlerine 0,7mm dikiş payı veriniz. Kalıp kenarlarına paralel çiziniz.	Kalıpların formunu bozmadan dikkatli ve düzgün çalışınız. Kalem ucu inceliğine dikkat ediniz.
Kol ucu kıvrırma için 2cm pay veriniz. Formunu vererek kalıp kenarına paralel çiziniz.	
Ön kol birleştirme, yaka ve kol ucu kıvrırma paylarına çit işareti belirleyiniz.	
Ön, arka ve kola düz iplik işaretlerini çiziniz.	
Bütün kalıpların üstüne; model adını, kalıp adını, beden numarasını, kaç adet kesileceğini, parça numarasını ve modelin kaç parçadan oluştuğunu yazınız.	En büyük kalıbın üstüne mutlaka modelin kalıp listesini yazınız.

KONTROL LİSTESİ

Uygulama faaliyetinde yaptığınız çalışmayı kendiniz ya da arkadaşlarınızla değişerek değerlendirme kriterlerine göre değerlendiriniz.

DEğERLENDİRME KRİTERLERİ	Evet	Hayır
n, arka beden ve kol kalıplarının kopyalarını doğru ve düzgün aldınız mı?		
n, arka beden ve kol kalıplarının simetrilerini doğru ve düzgün aldınız mı?		
n - arka koltuk oyuntusu, yan dikiş ve yaka oyuntusu dikiş payları doğru ve düzgün m?		
n – arka ağ birleştirme yeri ve paça dikiş payları doğru ve düzgün m?		
Dikiş paylarını doğru ve düzgün çizdiniz mi?		
Çıt noktaları tekniğine uygun ve doğru mu?		
Kol dikiş ve kıvrıma payları doğru ve düzgün m?		
Kalıpların üzerinde olması gereken yazı ve işaretler tam ve doğru mu?		
Çalışmanızı planlanan zamanda tamamladınız mı?		
Temiz ve düzenli çalıştınız mı?		

DEğERLENDİRME

Yaptığınız değerlendirme sonunda eksikleriniz varsa öğrenme faaliyetinde ilgili konuya dönerek işlemleri tekrar ediniz.

2.4. Body Kesim Talimatı Hazırlama

Kesim Nu: 7175 Pastal Nu: 19085	Müşteri: Li Fung Model: Johnlewis	15.08.2005
Parça Sayısı	Malzeme	Renk
Ön beden: 1 adet Arka beden: 1 adet Kol: 2 adet	Elastomerli süprem tüp kumaş, Kumaş eni: 85 cm 220 g/ m ² Pastal kat sayısı: 18 Pastal boyu: 102 cm Verimlilik: %82	S: 3 adet siyah, 3 adet beyaz M: 3 adet siyah, 3 adet beyaz L: 3 adet siyah, 3 adet beyaz

2.5. Body Dikim Talimatı Hazırlama

- P** Yan dikişler 0,7mm'den 4 iplik overlok yapılacak
- P** Yaka 2 cm'den reçme dikişi yapılacak
- P** Yaka sol omuz açık bırakılarak kıvrılacak
- P** Paça 1cm'den reçme dikişi yapılacak
- P** Yaka, kol ve paça kıvrımlarda kıvrırma aparatı kullanılacak
- P** Ağ dikişine bant çıt düz dikiş makinesinde takılacak
- P** Arka yaka ortaya firma ve beden etiketi takılacak
- P** Sol yan bele yıkama talimatı takılacak
- P** Paça kıvrırma yan kapamadan sonra yapılacak

ÖĞRENME FAALİYETİ-3

AMAÇ

Bu faaliyette kazandırılacak bilgi ve beceriler ile uygun ortam sağlandığında TAYT-BODY için ana ve yardımcı malzeme hesabını verimlilik ilkeleri doğrultusunda yapabileceksiniz.

ARAŞTIRMA

- Ø Tayt body dikiminde kullanılan örgü yüzey kumaş cinslerini araştırınız.
 - Ø Tayt body dikiminde kullanılan yardımcı malzeme çeşitlerini araştırınız.
- Gideceğiniz yerleri önceden planlayınız.
Kumaşlardan örnek parçalar elde ediniz.
Kumaşlar hakkında bilgi edininiz.

3. TAYT VE BODY İÇİN ANA VE YARDIMCI MALZEME HESABI

3.1.Tayt ve Bodyde Kullanılan Ana ve Yardımcı Malzemeler

Hazır giyimde ana malzeme **kumaştır**. Ancak bir ürünün meydana gelebilmesi için kumaş dışında yardımcı malzeme ve aksesuarlara gereksinim vardır.

Yardımcı malzeme, kumaşın dışında bir ürünün oluşabilmesi için gerekli bütün ilave malzemelerdir. Örneğin iplik, astar, tela vb.

Aksesuarlar; fermuar, düğme, etiket, fermejüp, çit çit, kopça, kurdele,agraf, tokalar, danteller, fistolar, şeritler vb.dir

Giysi üretiminde kullanılacak yardımcı malzemeler teknolojik açıdan kumaş kalitesiyle uyumlu olmalıdır.

3.1.1. Tayt Bodyde Kullanılan Ana Malzemeler

Örgü kumaşların günümüzde çok yaygın olarak kullanılmasının en önemli nedeni rahat bir kullanıma sahip olmalarıdır. Teknik yapısal özellikleri nedeniyle elastik olmaları giysiyi kullanan kişiye özgür hareket imkânı vermektedir.

Kumaşın ilmeklerden oluşması ve ipliğin ilmek oluştururken meydana getirdiği boşluklar elastikiyeti sağlar. Günümüzde bu özelliği artırmak için genellikle lycra olarak adlandırılan iplikler kullanılmaktadır.

Örgü kumaşlardan üretilen giysiler için hazırlanacak kalıplarda dikkat edilmesi gereken önemli konulardan biri de kumaşın elastikiyet özelliğidir. Dikim işlemi sırasında kumaş, baskı ayağının ve transportunun etkisiyle uzamaktadır. Ayrıca kumaşın diğer bir özelliği olan çekme, bu kumaşlarla çalışmada dikkat edilecek önemli bir konudur. Örgüde kullanılan ham madde özelliğine bağlı olarak ütüleme (buharlı) sırasında toplamalar oluşmakta bu da ürün boyutlarında değişikliklere neden olmaktadır. Kalıp çalışması sırasında kumaşın bu özellikleri ve yapılacak testlerle tespit edilen çekme değerleri dikkate alınmalıdır.

Günümüzde tayt ve body üretiminde sıklıkla kullanılan bazı örgü cinslerini şöyle sıralayabiliriz:

- Ø **Single jersey (süprem):** Genellikle 30/1, 30/2 nu'lu pamuk iplikleriyle (karışımlarda kullanılabilir) yuvarlak örme makinelerinde üretilen, yüzü ve tersi farklı görünümde kumaşlardır. Enine genişliğinin iki katı, boyuna normal boyunun yarısı kadar elastikiyeti vardır. Kumaş kenarlarındaki kıvrımlardan dolayı dikim sırasında problem yaratır. Özellikle overlok ile uygulanan dikimde kıvrılan kısımlar makineci tarafından tam olarak düzeltilemediğinde kestirilebilir. Bu durum dikkate alınarak verilecek dikiş payı miktarı tespit edilir. Kumaşı meydana getiren ilmekler simetrik bir yapıda olduğu için kaçma problemi de önemlidir. Dikim sırasında kullanılan iğne tipine, adım ayarı ve iplik sıklıkları ayarına dikkat edilmelidir.
- Ø **Ripp:** Enine elastikiyeti çok yüksektir. Boyuna elastikiyet süprem kadardır. Ripp örgülerde dengeli yapılarda (1x1, 2x2) kıvrılma olmaz. Dengesiz yapılarda ise ilmek sayısı az olan tarafa doğru kıvrılma meydana gelir. Dengesiz yapıların esnemesi ilmek sayısı arttıkça azalır. Kıvrılmanın az olması nedeniyle dikiş payı içindeki kestirme payı oranı az olacaktır.
- Ø **İnterlok:** Ters ve yüzü aynı görüntüde olan bir kumaştır. Boyuna esnemesi ripp gibi enine elastikiyeti rippten daha azdır. Dengeli bir yapıda olduğundan kenar kıvrılması olmaz. İki örme ipliği askı ipliğinden oluşan yapılar üç iplik adlandırılır. (30/1 – 10/1, 30/1 – 20/1 – 10/1). Astar iplikleri şardonlanmaya (tüylendirmeye) uygundur. Ön yüzü düz örgü görünümündedir. Enine elastikiyeti fazla değildir. Kalın ve hacimli kumaşlardır. Kumaş kenarlarında kıvrılma yok gibidir. Kalıba verilecek payda bu dikkate alınmalıdır.
- Ø **Ribana örme kumaşlar :** Yüzeyi oluşturan ilmeklerin ters ve yüz örülerek aralarında düzenli yükseklik farkları oluşturulmasıyla üretilen oluklu görünüme sahip kumaşlardır. Özellikle enine elastikiyet oranları yüksek olduğu için elastikiyetleriyle tanınırlar.

Ribana örme kumaşlarda ters ve yüz ilmek sayıları değiştirildiğinde farklı görünüm elde edilebilir. Ters ve yüz ilmeklerin sayıları eşit olduğundan kumaşın tersi ve yüzü aynı görünüme sahip olur ve çift yönlü kullanılabilir. Üst giysilerin üretiminde kullanılmalarının yanı sıra çoğunlukla yaka, kol ağzı, bel ve eşofman paçalarında kullanılmaktadır.

Genel özellikleri:

- Ø Enine elastikiyet oranı en yüksek olan örme kumaş türüdür. Bu nedenle üretimde birlikte kullanıldığı beden parçalarını toplama özelliğine sahiptir.

- Ø Kenarlarından kıvrılma olmaz.
- Ø May dönmesi nadiren oluşur.
- Ø Esnekliğine uygun dikiş tipi kullanılması gerekir.

3.1.2.Tayt-Body İçin Kumaş Özelliklerinin Belirlenmesi

Günümüz insanı yoğun çalışma saatlerinin dışındaki serbest zamanlarını, spor yaparak, seyahat ederek veya başka aktiviteleri değerlendirerek geçirmektedir. Ancak yapılan aktivite ne olursa olsun, vazgeçilmeyen tek unsur, içinde rahat edebilecek kullanışlı bir giysidir. Bu amaçla; esnekliği yüksek, gerektiğinde vücudu ikinci bir deri gibi saran vücut hareketlerini engellenmeyen, az buruşan ve giysi konforu yüksek olan örme kumaşlar serbest zaman ve spor giysilerde çok yaygın olarak kullanılmaya başlanmıştır. Enine ve boyuna yönde elastikiyetinin yüksek olmasının rağmen kuvvet altında uzatılmış düz örgü yapılarının kuvvet ortadan kalktıktan sonra eski halini alabilme özelliği sınırlıdır. Hatta diz ve dirsek bölgelerinde sık sık görüldüğü gibi uzun süreli zorlanmalar torbalanma adı verilen ve ancak yıkamadan sonra geçici olarak ortadan kalkan kalıcı deformasyonlara yol açabilmektedir.

Örme yapılarının elastikiyetlerinin yanında esnedikten sonra eski haline dönebilme yeteneğini artırmak ve giysinin tüm kullanım sürecinde en iyi performansı elde etmek amacıyla özellikle yuvarlak örmecilikte elastik iplikler çok yaygın olarak kullanılmaktadır.

Pamuklu bir örme yüzeyin esneme özelliği, elastik iplik kullanımı ile %50 – 100 arasında bir oranda arttırılabilir. Örme yapılarında elastik iplik kullanılması durumunda;

- Ø Kumaşta kalıcı elastikiyet sağlanır
- Ø Kumaşın insan vücudunun hareketlerine uyumu artar
- Ø Kumaşa teknik olarak kontrol edilebilen geri dönüş özelliği kazandırılır.
- Ø Giysinin kullanım ömrü süresince ilk günkü şeklini koruması sağlanır.
- Ø Yıkama ve bakım şartlarının değiştirilmesi gerekli değildir.

Elastik ipliklerin düşük nem çekme (absorbsiyonu), güneş ışığı ve yaygın olarak kullanılan kimyasallarla karşı direncinin düşük olması gibi dezavantajları da söz konusudur.

Elastik iplikler, eğrilmiş, tekstüre edilmiş veya edilmemiş iplikler ile birlikte ince bayan çorabı, iç çamaşırı, mayo, korse, spor giysiler yanında moda uygun fantezi ve vücuda yapışan giysi üretiminde giderek daha fazla kullanılmaktadır.

3.1.3.Yuvarlak Örme Sektöründe Kullanılan Elastik İplik Özellikleri

Piyasada çok farklı tip ve numarada elastik iplikler bulunmakta ve bu iplikler, genellikle üreten firmanın vermiş olduğu ticarî isimleri ile tanınmaktadır. Yuvarlak örme makinelerinde kullanılan elastik iplikler beş farklı formda olabilir:

- Ø Çıplak (yalın) elastik iplik,
- Ø Tek katlı – kaplanmış elastik iplik,
- Ø Çift katlı – kaplanmış elastik iplik,
- Ø Core – Spun elastik iplik,
- Ø Core – Spun katlanmış elastik iplik,

Bu çalışmada kullanılan ve en ekonomik elastik iplikli kumaş üretimini sağlayan çıplak elastik ipliklerin teknik özelliklerinden biraz söz etmek yerinde olacaktır. Polyethylene esaslı elastik iplikler, çok yüksek uzama potansiyeline ve uzama sonrası eski haline geri dönebilme özelliğine sahiptir. Bu nedenle elastik iplikler ancak %400 – 500 uzamadan sonra koparlar. Elastik ipliklerin özellikleri şöyle sıralanabilir:

- Ø Kopma anında uzama 400 – 600 %
- Ø Gerilme mukavemeti 0.8 – 0.9 cN/ tex
- Ø 50% uzamada geri dönebilme gücü 95%
- Ø 50% uzamada elastik kuvvet 0.04 – 0.05cN/ tex
- Ø 200% uzamada elastik kuvvet 0.11 – 0.13 cN/ tex
- Ø Yumuşama noktası yaklaşık 175 0C
- Ø Erime noktası yaklaşık 230 °C

Elastik ipliklerin 22 dtex ten, 2500 dtex e kadar geniş bir numara aralığında üretiliyor olması, bu iplikleri tekstil sanayinin her alanında rahatlıkla kullanılabilmesini sağlar. Yuvarlak örme makinelerinde son kullanım yerine uygun olarak önerilen iplik numaraları şöyledir.

- Ø İç giysiler için 22 dtex,
- Ø Spor giysiler için 33 dtex,
- Ø Serbest zaman giysileri için 44 dtex,
- Ø Plaj giysileri için 78 dtex,
- Ø Korseler için 156 – 280 – 420 dtex,

Değişik özellikler kazandırmak amacıyla elastik ipliklerin, parlak, mat veya şeffaf tipleri de üretilmektedir.

3.1.4.Tayt ve Bodyde Kullanılan Yardımcı Malzemeler

- Ø **Düğme:** Giysilerde kullanılan bir kavuşma ve süsleme aracıdır.
- Ø **Düğme çeşitleri:** Plastik düğme, metal düğme, kaplama düğme, rivet, kuş gözü vs. düğmeler iki veya dört delikli. Düğmedeki deliklerin çapları aynı olmalıdır, eksene simetrik olmalıdır.
- Ø **Dikiş ipliği:** Giysi yapımında temel işlem dikiş işlemidir. Dikiş işlemi giysinin kalitesini ve dayanıklılığını belirlemektedir. Dikişte, istenen sağlamlık ve esneklik özelliği, kullanılan dikiş makineleriyle birlikte bu makinelerin özelliklerine bağlı olarak kullanılan dikiş ipliğine bağlıdır. Ayrıca, kumaş cinsi de iplik seçiminde rol oynayan önemli faktörlerden biridir. İplik yapımında pamuk, suni ve sentetik pamuk, suni karışımı ve ipek lifleri kullanılmaktadır. Uygun bir iplik seçimi yapabilmek için, iplikteki şu özellikleri bilmek gerekir.
- Ø İpliğin düzgünlüğü
- Ø İplik mukavemeti
- Ø İplik numaraları
- Ø **Lastik:** Bel çevresi kol ağzı, paça çevresi gibi yerlerde giysinin bol olan kısımlarının vücuda oturtulması istendiğinde büzdürme amacıyla kullanılır. Lastik sayesinde giysi kolaylıkla giyilip çıkarılabilir. Lastik, pamuk ya da polyesterden, örgü ya da dokuma olarak imal edilir.
- Ø **Ekstrafor:** Örgü kumaşlarda omuz dikişi cep kenarı gibi enine dikiş olan yerlerde kumaşın esnememesi için dikişin altında destek olması amacıyla

- kullanılır. Genelde pamuktan yapılır. Farklı kalınlıklarda olabilir. Ham, kasarlı ya da renkli boyanmış olabilmektedir. Balıksırtı ya da düz olarak dokunmuştur.
- Ø **Etiket:** Üç çeşit etiket vardır:
- **Beden etiketi:** Mamulün beden numarasını belirtir. Genelde yakaya takılır.
 - **Yıkama etiketi:** Yıkama talimatını belirten etikettir. Genelde beden içine sol tarafa dikilir.
 - **Marka etiketi:** Müşterinin isteğine bağlı olarak belirtilen yere takılır. Yakaya takılacaksa tam ortalamak gerekir. Etiketler dokuma veya baskı olabilir.
- Ø **Çıt çıt:** Birbirine geçecek şekilde imal edilen biri çıkıntılı, diğeri oyuk iki parçadan oluşan kapama malzemesidir. Genellikle gerginliğin az olduğu bebek giysilerinde ve gömleklere kullanılır. Yuvarlak veya kare şeklindedir. Çıt çıtlar, saç, pirinç ve plastikten yapılır. Çeşitli kalınlıklarda ve renklerde üretilir. Body üretiminde ağ kapamada metraj çıt çıtlar kullanılır. Metraj çıt çıtta aralar 1-2cm'dir.

3.1.5.Tayt ve Bodyde Kullanılacak Ana ve Yardımcı Malzeme Seçiminde Dikkat Edilecek Noktalar

- Ø **Kumaş kalitesi:** Kumaşın cinsi, kumaş yapımında kullanılan iplik numarası, iplik kat sayısı, sıklığı, ağırlık ve top uzunluğu, kumaş raporu, çekme kontrolü gibi kontroller yapılmalıdır.
- Dokuma ve iplik hataları kontrol edilmelidir.
 - Kumaş kenarları düzgün ve kumaş boyunca eşit olmalıdır.
 - Gerekli durumlarda mukavemetler (dikiş, yırtılma, sürtünme) kontrol edilmelidir.
 - Solma, ütü ve pres kontrolü yapılmalıdır.
 - Kumaşın renk tonu ve desenleri kontrol edilmelidir.
- Ø **Düğme kalitesi**
- Deliklerin çapları aynı olmalıdır.
 - Delikler eksene göre simetrik olmalıdır.
 - Kırık ve şekli bozuk olmamalıdır.
 - Düğme delikleri pürüzsüz olmalıdır ipliği kesmemelidir.
 - Rengi kumaşa uygun olmalıdır ve yıkamada renk vermemelidir.
- Ø **İplik kalitesi**
- Numara düzgün olmalıdır.
 - Bantta kullanılan iplik rengi aynı olmalıdır.
 - İpliğin numarası, rengi, cinsi kumaşa uygun olmalıdır.
 - Mukavemeti iyi olmalıdır.
- Ø **Fermuar**
- Çalıtma sistemi çift taraflı olmalıdır.
 - Plastik dişlerin ütü esnasında bozulmaması gerekir.
 - Metal dişliler paslanmaz olmalıdır.
- Ø **Beden etiketi**
- Sık dokunmuş olmalıdır.
 - Beden numaraları okunaklı olmalıdır.
 - Renk haslığı olmalıdır.

- Ø **Marka etiketi**
 - Sık dokunmuş olmalıdır.
 - Boya atmamalıdır.
 - Firma amblemi ve adı yazılı olmalıdır.
 - Giysiye güzel görünüm vermelidir.

3.2.Tayt ve Body İçin Ana ve Yardımcı Malzeme Hesabının Yapılması

- Ø Kumaşın top gerginliği kumaş açılarak ve bir gün bekletilerek giderilmelidir.
- Ø Pastal resmi; verilen kumaş enine göre tüm kalıplar verimlilik ilkeleri doğrultusunda yerleştirilmelidir.
- Ø Tüm yerleşim bittikten sonra, verimlilik, parça adedi, beden doğruluğu kontrol edilmelidir.
- Ø Pastal boyu tespit edilmelidir.
- Ø Üretime girecek kumaşın gramajı (Gr / M2) bulunmalıdır.
- Ø Pastal boyuna düşen gramaj tespit edilmelidir.
- Ø Bir ürüne düşen gramaj bulunmalıdır.
- Ø Sipariş miktarı ile çarparak toplam kumaş miktarı bulunmalıdır.

3.3.Tayt ve Body İçin Gramaj Hesabı Yapılması

Kumaşların kullanım yerleri ve kullanım koşullarına göre farklı ağırlıklarda olması istenir.

Kumaş gramajına etki eden faktörler şunlardır

- Ø Kumaş sıklıkları
- Ø Kumaşta kullanılan iplik numaraları ve cinsleri
- Ø Kumaşta kullanılan örgü tipi
- Ø Bitim işlemleri

Tayt-body üretiminde kullanılacak kumaş cinsi % 95 pamuk (coton) , %5 LYCRA'dır.

Süprem tüp kumaşımızın eni 85cm olarak pastal yerleşimi yapılmıştır. Pastal yerleşiminde 1 tayt, 1 body beden yerleşimi vardır. Pastal boyu 102 cm'dir.

GRAMAJ: 1 m² kumaşın ağırlığı: 220 g/m²

Bir adet tayt ve body için gerekli kumaş gramajını şu şekilde bulabiliriz: Kalıplarımızı yerleştirdiğimiz pastalın eni boyu ile çarpılır. Pastalın alanı bulunur.

EN x BOY=ALAN

ALAN x GRAMAJ = SONUÇ/BEDEN SAYISI

NOT: BİR ADET ÜRÜNÜN AĞIRLIĞI BULUNUR.

$$\begin{aligned} 85 \text{ cm} \times 102 \text{ cm} &= 8670 \text{ cm}^2 \text{ (alan)} \\ 8670 \text{ cm}^2 &= 0,8670 \text{ m}^2 \\ 0,8670 \text{ m}^2 \times 220 \text{ g/m}^2 &= 190\text{gr} \end{aligned}$$

Bir adet tayt ve body için gerekli kumaş 190g'dır

Tayt Body Pastal Resmi ve Verimlilik Hesapları

Kumaş Eni: 85 cm

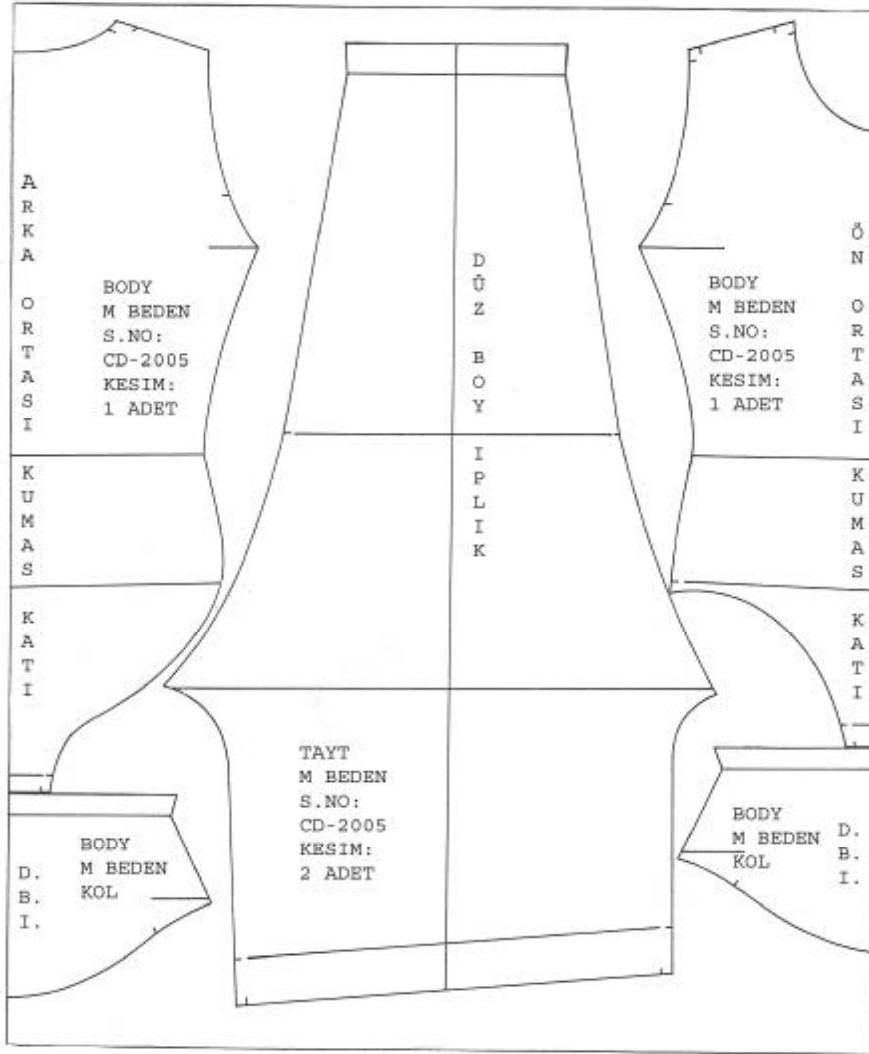
Verimlilik: %82

Kumaş Türü: Süprem tüp kumaş

Pastal Boyu: 102 cm

3.4. Tayt-Body Malzeme Hesabı Yapılması

Örme kumaşlar tüp olarak (iki tarafı da kapalı) üretildikleri için, düzgün üretilmiş kumaşlarda kapalı olarak da kullanılabilir. Kesim adedi az olduğunda ya da numune (tek kesimlerde) kalıplar yarım beden yerleştirilmelidir. Aşağıdaki kesim planı bu şekilde hazırlanmıştır.

Şekil 3.1

Not: Bu pastal resmi numune kesimi için hazırlanmıştır.

MODÜL DEĞERLENDİRME

TAMAMLAMALI TEST

AÇIKLAMA: Aşağıdaki cümlelerdeki boş bırakılan yerlere doğru kelimeleri yazınız.

1. Giysi üretiminde kullanılacak yardımcı malzemeler teknolojik açıdan kalitesiyle uyumlu olmalıdır.
2. Örgü kumaşlardan üretilecek giysiler için hazırlanacak kalıplarda dikkat edilmesi gereken önemli konulardan biri kumaşın özelliğidir.
3. Ters yüzü aynı görünümde ve kenar kıvrılmaları olmayan örme kumaşlara denir .
4. Elastik ipliklerin düşük nem çekme özelliklerinin yanı sıra güneş ışığı ve yaygın olarak kullanılan kimyasallara karşı dırlar.
5. Örme yapılarında elastik iplik kullanılması durumunda elastikiyet sağlar.
6. Örme yapılarında elastik iplik kullanılması durumunda, kumaşın insan vücudunun hareketlerine artar.
7. Genellikle 30/1, 30/2 nu'lu pamuk iplikleriyle, yuvarlak örme makineleri ile üretilen, yüzü ve tersi farklı görünümde kumaşlara denir.
8. Genelde yakaya takılan ve ürünün büyüklüğünü belirten etikete denir.
9., 1m² kumaşın ağırlığıdır.
10. Uygun bir iplik seçimi yapabilmek için, ipliğin düzgünlüğü,....., özelliklerini bilmek gerekir.

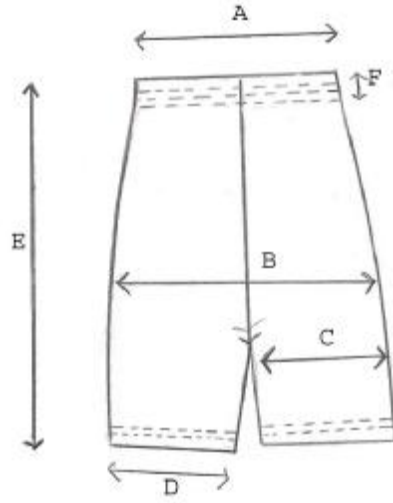
Sorulara verdiğiniz cevapları modül sonunda verilen cevap anahtarı ile kontrol ediniz.

Yanlış cevaplamakta zorlandığınız sorular için öğrenme faaliyetine dönerek tekrar ediniz.

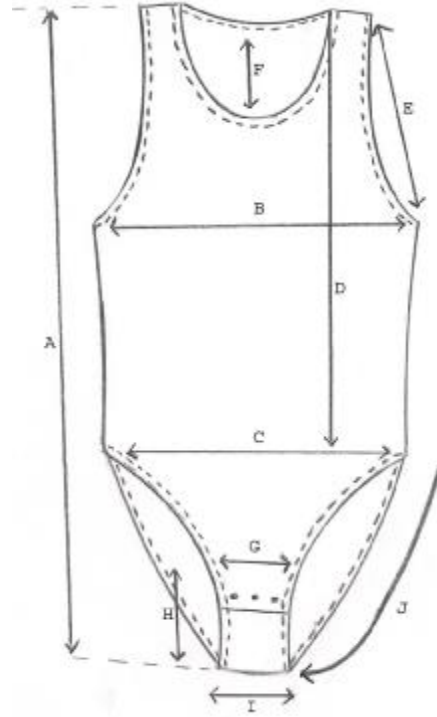
Bu modülü başarıyla tamamlamış olmak için; Tayt-body Kalıbı modülünün 1. ve 2. faaliyetlerini ve ölçme değerlendirme testlerini başarmış olmanız gerekmektedir. Değerlendirme sonucunda varsa eksiklerinizi faaliyetlere geri dönerek tamamlayınız.

Aşağıdaki teknik çizimi verilen tayt ve body kalıbını ölçü tablosuna (**S-M-L**) ve verilmiş olan işlem basamaklarına uygun olarak hazırlayınız. (**Ölçek:1/1**)

	BEDEN	S	M	L
A	Bel çevresi	56	60	64
B	Basen genişliği	40	42	44
C	Baldır çevresi	49	50	51
D	Paça çevresi	44	46	48
E	Yan boy	40	42	44
F	Lastik yük.	3	3	3
G	Ön ağ	26	27	28
H	Arka ağ	30	31	32
I	Oturuş yük	25	25.5	26

	BEDEN	S	M	L
A	Boy	70	72	74
B	Göğüs gen. (1/2)	33	35	37
C	Basen genişliği	33	35	37
D	Omuzdan kalça mesafesi	52	54	56
E	Kolevi dik	21	22	23
F	Ön yaka düşüklüğü	10	10	10
G	Külöt ön genişlik	4	5	6
H	Kasık uzunluğu	10	10	10
I	Ön arka ağ birleştirme	5	5	5
J	Paça	53	55	57
K	Omuz genişliği	4	5	6
L	Külöt arka genişlik	12	13	14

KONTROL LİSTESİ

İşlem Nu	DEĞERLENDİRME KRİTERLERİ	Evet	Hayır
1	Tayt ve body kalıbını ölçü tablosuna uygun olarak hazırladınız mı?		
2	Tayt ve body kalıbını işlem basamaklarına uygun olarak hazırladınız mı?		
3	Tayt ve body kalıbında ölçü kontrollerinizi tekniğine uygun ve doğru yaptınız mı?		
4	Tayt ve body kalıbı şablon işlemlerini tekniğe uygun ve doğru yaptınız mı?		
5	Tayt ve body kalıbı için gerekli gramaj hesabını doğru yaptınız mı?		
6	Zamanı, malzemeyi ve araç gereçleri verimli kullandınız mı?		
7	Çalışmalarınızda temizlik ve düzene önem verdiniz mi?		
TOPLAM			

CEVAP ANAHTARLARI

1	Kumaş
2	Elastikiyet
3	İnterlok
4	Dayanksız
5	Kalıcı
6	Uyumu
7	Single Jersey (süprem)
8	Beden etiketi
9	Gramaj
10	İplik mukavemeti, iplik numaraları

DEĞERLENDİRME

Değerlendirme sonucunda yanlış cevaplarınız varsa öğrenme faaliyetine dönerek eksik olduğunuz konuyu tekrar ediniz.

Modüldeki öğrenme faaliyetleri ve modül değerlendirmede sorulan soruları başarı ile tamamladıysanız öğretmeninizle iletişim kurarak diğer modüle geçiniz.

KAYNAKÇA

- Ø Berkem Tekstil Sanayi, Görüşme Notları, İzmir, 2005.
- Ø BİLGİN Ferhan, Azize Kayaoğlu, Handan Sezer. **Hazır Giyim Üretimi**, Ankara 1989.
- Ø ÇİLEROĞLU Birsen, **Hazır Giyim Üretiminde Kesimhane ve Kesim Bilgileri**, İstanbul 2002.
- Ø Ege Üniversitesi Tekstil Mühendisliği Bölümü, Görüşme Notları, İzmir 2005.
- Ø EKŞİOĞLU KARAMAN Mukadder, **Hazır Giyim Sanayinde Kullanılan Yardımcı Malzemeler ve Aksesuarlar KOSGEP 2002**.
- Ø İNCEOĞLU, Yurdagül, **Giyside Temel Kalıp Çizimleri**, Güven Yayınevi, İstanbul 2002.
- Ø KALIP 1.Kalıp Hazırlama Kalıp Optimizasyonu ve Serileştirmeye Giriş Rüştü Uzel
- Ø Anadolu Hazır Giyim-Deri Hazır Giyim Meslek Lisesi TÜRK-ALMAN Teknik İş Birliği Projesi İstanbul 1993.
- Ø MEB, Kız Teknik Öğretim Genel Müdürlüğü, **Temel Kalıp Bilgisi**, İstanbul 1993.
- Ø ÖNDOĞAN Zihnet, **Giysi Kalıpcılığı Esaslar**, İzmir 1999.
- Ø SADIKOĞLU AVCI Hatice. **Bilgisayarda Kalıp Hazırlama**, İstanbul 2003.
- Ø TYH Tekstil Sanayi, **Görüşme Notları**, İzmir 2005.
- Ø Uniteks LTD ŞTİ, **Görüşme Notları**, İzmir 2005.